

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslowakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

EVROPSKÉ LISTY: Vychází každé pondělí • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publication, Inc. • Vedoucí redaktor: Josef Martinek
Evropský redaktor: Václav Hora • Adresa redakce:
FK, D-6 Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

EVROPSKÉ LISTY: Erscheint jeden Montag • Herausgeber: Universum
Sokol Publ. Inc. • Chefredakteur: Josef Martinek • Redakteur für
Europa: Václav Hora • Anschrift der Redaktion:
FK, D-6, Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 13. OKTOBER 1975 • FK, D-6 FRANKFURT/M. 70, POSTFACH 70 0254 • Nr. 41.

NOSTALGIE?

Pisáno pro Americké listy

Je to jistě smutné, dočkali se člověk na stará kolena nevděku. Ale není vůbec podivné ani nové, že se Komunistická strana Československa zachovala ke svému bývalému pánu a vládci — i tak, jak se zachovala a tak jak se zachová i v budoucnu zachová. Dívky a píchavíci by byl opak. Ukažte mi komunistického vedce, kterému by posleze nebyla jeho vlastními přáteli a spolubojovníky (za lepší příležitosti lidu míst i venkova jakož i ÚV), tedy ukažte mi komunistického vědce, kterému by posleze nebyla nastrčena psi hlava.

Lidové přístroji praví cosi o tom, že o mrtvých má být řečeno vždy jen to dobré. Pamětníci tvrdí, že T. G. Masaryk používal tohle přístroji v podobě mírně upravené. O mrtvých než pravdu.

Předlice oprávněně a na místě to můžeme zajisté říci ad vocem zesnulého Antonína Novotného. Podezřelí okolnosti jeho smrti? Imu, mezi gangstery se zabíjí. Jest docela dobře možné, že to v rámci socialistické zákonnosti potkalo i Antonína Novotného. Zabíjel, či dával zabíjet Slánský, zabíjel či dával zabíjet, Reicin, totéž činili také Šling a Šráb. Pak byli zabiti. S hlukem a pompon mnohem větší než jakou kdy uspořádali pro kterou ze svých obětí. Společně s nimi se svezlo něco poetických lidí — kteří svou slávnost uvedli do pochybnosti vstupem do neslušné společnosti.

Antonín Novotný dal autora těchto řádků umístit do kriminálu, posleze jako svůj poslední státnický akt podepsal papír, kterým ho z toho kriminálu opět vypustil. Za což mu ostatní podepsaný autor poděkoval, hned v roce 1968. A to veřejně a v novinách, ačkoli tehdy už bylo v módě publikovat o Antonínu Novotném věci nelibé. Ale autor to učinil, ačkoli nemusil. Nemusil by se k té události vracet ani teď, — kdyby se z momentální socialisticko-realistické potřeby neryskly hlasy (rovněž socialisticko-realistické) včičící Antonína Novotného, zvaného Antonín II., intelektuálními a politickými ctěnostmi. Hle kterak lze bojovat proti zlému Husákovi! Leč spory, které byly mezi pány Novotným a Husákem se nedotýkají našich údelů ani dost málo. Není pravda, že Novotný neuměl psát spisovatele. Podepsaný autor budíž jemnou připomínkou. Pravda však je, že také znal některé spisovatele an Hrad. Také Husák: to očem dělá. Neutí divu, že pánové, které tam znal soudruh Novotný, a které tam nezve soudruh Husák se cítí roztrpčení a tudíž žehnají. Jak by ne.

Rovněž věrnost marxismu-leninismu a stranické disciplíně lze těžko mít za vlastnosti příkladné. Aspoň mezi normálními lidmi. Stoupence socialistické zákonnosti a socialistické opozice si netroufáme soudit. Ale jak dříve uvedeno: Lze pochopit, že vzpomínka na Novotného je v listě exilových soudruhů prodechnuta nostalgií. Ono to bylo báječné. Žili si tuze fajn, a byli by si pravděpodobně žili dosud, kdyby se jich byla naprosta většina nedala do revoluce prostě proto, že je pátilo dobré bydlo a chtěli zase zkusit něco jiného. Stejně dobře však také nelze říci, aby se oči ostatního lidu při vzpomínce na Antonína Novotného zalily slzami dojetí.

Pravda je, že nebyl ani zdaleka takový hlupák a padouch jakého z něj v roce 1968 (když už se to smělo) mnozí činili. Nebyl ale ani takový příkladný a hodný chlapec, jakého z něj činí exilové soudruzi v uměřené formě momentálně.

Vzpomínají-li ho, je možno se s nimi o takovou vzpomínku i podělit. Proč ne. Pravda je, že si nedávno zesnulý prezident přál umístit podepsaného autora v kriminál. Pravda taky je, že mu to přání poslušná justice pilně vyplnila. Pravda taky je, že si k tomu vypůjčila něco svědků, mezi nimi dva momentální exilové soudruhy-redaktory.

Těžko říci, kdo pánu Novotnému poradil, aby dal zavřít právě toho, koho dával zavřít. Dneska je možno nadít se už dobrého tuctu vysvětlčení, asi tak jako teď. Lstý z Říma vysvětlují Novotného.

Jenže v žádném případě to nebude důvod k nostalgii zaznívající (já to jsme si ještě žili a byli kápo) ze vzpomínek, jakých se nám odlatit nedostalo.

JBš

Západní svět a nafta

Zvýšení ceny nafty o deset procent, ke kterému se rozhodla Organizace států naftu exportujících přijala Amerika se dvěma zcela protichůdnými pocity. Toto zdražení nafty se projeví v cenách benzínu, které budou ve Spojených státech zvýšeny pouze o jeden až jeden a půl centu na galon, což se nezdá tak přeměřené, počítáno na jednotlivce. Ale jinak to vypadá v rámci celé americké unie.

Zároveň se však projevuje pocit úlevy nad tím, že u mírnějším členům Organizace exportérů se podařilo udržet zvýšení na deseti procentech. Některí členové organizace žádali zvýšení o patnáct procent. Šéf federálního úřadu Spojených států pro energetiku oznámil, že podle vládního odhadu bude zdražení vyžadovat vydání dalších 5 miliard dolarů na dovoz nafty. A doplnil, že před zdražením v roce 1973 Spojené státy vydávaly na import nafty 3 miliardy dolarů. Kdežto nynější dovoz vyžaduje 25 miliard ročně. Že toto značné zvýšení ovlivní silně i hospodářskou si-

tuaci nejmen ve Spojených státech, ale i v západní Evropě, kde od prvního října platí za naftu o 5 miliard více — není jistě zapotřebi připomínat. Zdražení nafty také značně ovlivní, jak připoměl ministr Kissinger, již tak zoufalou situaci chudých rozvojových zemí. Chudé státy v čele s Indií naléhaly, aby cena nafty nebyla zvýšena a když tak jen nepatrně. Odůvodňovaly to tím, že "zvýšení ceny za dovoz nafty se bude rovnat menšímu dovozu potravin", jinými slovy, že Indie a desítky menších rozvojových zemí budou nuceny platit za dražší naftu hladem.

A přeložíme-li toto prohlášení do "američtiny"? Spojené státy sice za zdražení jednoho nebo jednoho a půl centu na galonu benzínu nebudou platit hladem, ale zcela jistě ještě klesne tak dost již pokleslá životní úroveň všech občanů.

A jaké byly důvody států naftového kartelu ke zvýšení? Nejrůznější. Politické důvody se sice na první pohled neobjevovaly, ale poněvadž některé z těchto států patří-

cích k radikálnímu křídlu arabského světa, napadají ostře izraelsko-egyptskou dohodu, je velmi pravděpodobné, že i politický tlak byl jedním z hlavních důvodů zdražení.

V BRÉMÁCH SE VOLILO

Poslední zářijový den znamenal volby do městského parlamentu v Brémách, v této nejmenší spolkové zemi. Nejlépe v tomto "svobodném hanzovním městě" dopadl sociální demokraté. Sice ztratili sedm mandátů, nicméně si v městském sněmu udrželi absolutní většinu a povládou tedy jako dosud bez podpory liberální strany FPD. Křesťanští demokraté získali proti minulému stavu o jeden mandát víc, avšak nedosáhli svého cíle — rozbití absolutní většiny sociálních demokratů — SPD. A co komunisti? Jako vždy — nic. Pro komunistickou stranu hlasovalo v Brémách 2 procenta voličů...

Rakousko a komunisté

Minulou neděli konaly se v Rakousku parlamentní volby, ve kterých zvítězila opět tmavější strana sociálně demokratická, i když již tradičně poměrně těsně. Přesto svoji absolutní většinu ve vládě ještě zvýšila. Z celkové 183. existujících zvolitelných mandátů obdržela absolutní většinu 94, což znamená, že má o jedno křeslo víc než v posledních volbách v roce 1971.

Křesťanská demokratická strana lidová dostala 78 mandátů, přírůstek proti minulým volbám 2 mandáty. Strana svobody, která šla do voleb s desíti mandáty z minulých voleb, získala jedno další místo. Za nejvýznamnější událost celých voleb pokládáme opět totální neúspěch tmavější komunistické strany, která, tak jako již od roku 1959, nezískala ve volbách ani jednoho po-

slance. Zřejmě mají rakouští voliči ještě v dobré paměti dlouhou okupaci Rakouska armádami Sovětského svazu.

S předběžné volební kampaní bylo naprosto přesně zjištěno, že rakouští voliči se zajímají převážně o hospodářskou prosperitu země, a uznal politiku předcházející vlády na tomto úseku za zdravou a schopnou ochránit zemi před následky dnešní inflace existující prakticky v celém světě. Nezaměstnanost v této zemi totiž vykazuje na rozdíl od celé řady zemí sousedních pouze 2 procenta.

Většinová vláda kancléře Dr. Kreiskyho, posílená ještě o jeden mandát, bude mít tedy v budoucnu svoje postavení ještě značně ulehčeno. Hlavním slágrem rakouských socialistů ve volbách bylo heslo: "Další čtyři dobré roky"

a "Jistotu a dobrou budoucnost". Zřejmě hesla, na kterých voličům opravdu ze všeho nejvíce záleželo.

TAKÉ FINSKO VOLILO

Jedenadvacátého a dvaadvacátého září se ve Finsku konaly mimořádné parlamentní volby. Místa v novém finském parlamentu jsou nyní rozdělena takto: Sociálně demokratická strana vede počtem padesátičtyř zástupců, Demokr. svaz fin. lidu (komunisté) 40 křesel, Strana středu 39, Národní koaliční strana Finska 10, Liberální strana na Finsku 10, Liberální lidová strana 9, stejný počet Křesťanský svaz, Rolnická strana 2, Strana jednoty finského lidu 1 a Ústavní lidová strana jedno křeslo.

O ČESKOSLOVENSKU

UKAZATEL

Dovoďte číst slovo jednoho moudrého muže, který říkával, že situace v dopravě je nejlepší ukazatelem celkové situace státu. Nejde ovšem jen o dopravu nákladní. Je vždycky tak trochu fascinující studovat staré jízdní řády. Vyplývá z nich třeba, že už před sedmdesáti lety jezdily rychlíky po nynějším československém území mírně rychleji než dnes. O přesnosti nemluví.

Penzión pro důchodce

Jako první svého druhu v republice byl dán do provozu v Praze na Střížkově penzión důchodců. Ve dvanácti objektech je 116 bytových jednotek. Všechny jsou zařízeny, každý má automatickou pračku. Dokončuje se výstavba budovy společenského centra, kde budou umístěny místnosti společného stravování, velká prádelna, kulturní a zdravotnické středisko aj. V penziónu žije 180 důchodců.

Nový tunel

Proražením 693metrového levého traťového tunelu ukončili pracovníci pražského Metrostavu ražbu tunelů mezi stanicemi Leninova a Hradčanská na úseku podzemní dráhy I A.

Do Spojených států

na umělecké turné přiletěla taneční skupina Slovenského ľudového uměleckého kolektivu — SLUK. Představí se publiku v patnácti vystoupeních v Los Angeles, San Franciscu a dalších městech Kalifornie. Vystoupí také v Arizoně.

Na výstavu

Na vrcholnou přehlídku novinek v oblasti textilních strojů — ITMA 75, do Milána odeslalo Československo (Elitex Liberec a Závody všeobecného strojírenství Brno) celkem 19 textilních strojů světových parametrů. Jedním z unikátů je vzduchový stav 220, který umožňuje dosáhnout větších šířek, považovaných dosud pro vzduchový provoz za nepřekonatelné.

Sto a jedna

V minulých dnech oslavil své sté a první narozeniny v plném fyzickém zdraví a duševní svěžesti Michal Čellár z Jelšavy na Slovensku. Byvalý výhybkář na železnici. Už pětadvacet let je v důchodu.

Nový doktor práv

Při pražské návštěvě dostalo se Andreji Gromykovovi čestného doktorátu práv na Karlově universitě. Režim poslední dobou zachází s čestnými doktoráty tohoto staroslavného historického učiliště víc než lehkovážně. Užívá jich jako šikovných vlezeckých nástrojů.

Pro Orenburg

Nastala žilá doprava mezi Československem a jeho stavebním úsekem orenburského plynovodu. Dopravu je se technologie a všechny životní potřeby s výjimkou nejzákladnějších potravin. Dopravuje se po železnici, silnici i vodě. Po kolejích putují stavební materiály, stroje a zařízení, vybavení obytných objektů. Jen od října do konce listopadu odjede do Volgogradu (dříve Stalinograd, ještě dřívěji Caricyn) dalších 15 tisíc tun nákladu. Odjelo také padesát kamionů. Trasu Užhorod-Lvov-Zitomir-Kyjev-Charkov-Bělaja-Volgograd urazí asi za pět dnů. Lodní doprava vede z Bratislavy do Izmailu po Dunaji, dále Černým a Azovským mořem, pak po Donu a Volze do Volgogradu. Playba, dlouhá 3100 kilometrů trvá nákladním lodím (jedna pojme 1200 tun zboží) dva týdny. Na lince Praha-Volgograd létá také speciální letoun určený pro dopravu pracovníků.

Pražská slavnost

Ke stému výročí městské hromadné dopravy v Praze konala se slavnost, při které se v ulicích objevila koňka podobná té, která v roce 1875 začala jezdit v hlavním městě Čech... Pražský Dopravní podnik má v současné době 15 tisíc zaměstnanců. Jejich průměrný věk je 34 let.

Diplomat

Nedávno odstavený šéfredaktor Rudého práva Miroslav Moc, který nastoupil po Oldřichu Švestkovi a nyní mu musel ustoupit, byl přesunut nebo odsunut na diplomatickou dráhu. Čteme, že byl v těchto dnech prezidentem Husákem jmenován mimořádným a zplnomocněným velvyslancem Československa ve Švýcarské konfederaci. Předchůdce Milan Lajčiak byl pověřen jinými úkoly. Nu což — Miroslav Moc si ve Švýcarsku odpočine. Tady může těžko "narazit" a tak se dostat do nemilosti.

Cagášek & Porteš

Pisno pro Americké listy

Jan Beneš

Na jaře roku 1966 (ach dávnému tomu) zběhl od jakéhosi vojenského útvaru ve slovenském městě Prešově dva vojáci. Jmenovali se Cagášek a Porteš. Zběhli ze strážní služby, opatření samopaly, zásobou šedesáti ostrých a potrafinových dávkami na 24 hodin. Jak později (ke své škodě) vypověděli, zběhli proto, aby odešli do Rhodesie. Co v Rhodesii? Chtěli tam prý vstoupit do armády. Jeden z těch dvou se krátce před osudným rozhodnutím stal otcem dcery. Druhý z nich měl jakési neshody (skrze dívku) se svým nejbližším nadřízeným desátníkem. Desátník, jak i soud konstatoval, pak poněkud zneužíval mocí dané mu vojenskými služebními řády k pobuzerování podřízeného soka a jeho ponižování. Inu, vojna není kojná. Dva poněkud primitivní hoši, jak by vystoupili ze stránek románu "Stín kapradiny", který na téma tuze přibuzné sepsal dávno před tím spisovatel Josef Čapek. Tedy, dva primitivní hoši se ubírali do Rhodesie. Vzali si samopal a šli tam pěšky.

Cestou do Rhodesie je, — rovněž ke své škodě — kde si v lese potkal major Volma. Jel totiž čistou náhodou po silnici, kudy se oba vojáci ubírali do Rhodesie. Voják Cagášek a voják Porteš. Zběhnutí obou, ani ne devatenáct roků starých vojáků, už bylo hlášeno a věděl o něm i major Volma. Choval se tedy tak, jak se má v podobném případě voják a důstojník chovat. Snad, ano, pravděpodobně nedost moudře. V každém případě však konal svou povinnost. Vystoupil z vozu s pistolí v ruce a vyzval vojáky Cagáška a Porteše, aby se vzdali. Samopal jednoho z těch dvou překonal autoritu majora, na kterou důstojník zjevně spoléhal. Major Volma, otec čtyř dětí, byl zabit aniž stačil sám vystřelit. Stihl na něj ovšem jen jediný z těch dvou, ani ne devatenáctiletých vojáků. Jistě nevěděl o tom, že jde o otce čtyř dětí, ačkoli právě tuto okolnost později tisk zdůrazňoval. Nevíme dnes už, byli-li to Cagášek, kterému se krátce předtím než zběhl narodila dcera (už ji nikdy neuviděl),

či byli-li to Porteš, kterému později psychiatři našli jakousi duševní poruchu, prý však ne dosti podstatnou k tomu, aby mu zabránila nerozoznat společenskou nebezpečnost konaných činů.

Major Volma byl zabit, jeho řidič raněn a na vozidle vznikla prostředním škoda v hodnotě 38 000 Kčs. Spolu s úmyslem odpochodovat do Rhodesie, opuštěním strážní služby, nedovoleným ozbrojováním, rozkrádáním majetku v socialistickém vlastnictví (samopaly, náboje, uniformy ba i obuv, s čímž vším zacházeli Cagášek a Porteš jako se svým, ačkoli to jejich nebylo). S tím vším to byl pěkný ranec paragrafů a přitěžujících okolností.

Přibližně v téže době ujel z posádky v Trutnově či Turnově pancéřový transportér SKOT sovětské výroby. Směřoval k západní hranici. Na palubě měl skupinu vojáků a jedno šestnáctileté děvče. Pokusili se probít... několik metrů od drátů jim došel benzin.

Nebyli jediní. Krátce před tím se v posádce Kašperské Hory rozhodl k povstání (motivovanému pivem) jediný

voják. Ať už jeho motivy byly jakékoliv, opevnil se ve věžičce kasáren, kde shodou okolností byl i sklad zbraní. Byl obléhán přes šest hodin. Na pomoc oblehatelům byly přivolány z Vimperka tanky. Leč střílející zběsilec měl ve věžičce i protitankové zbraň. Byl posléze zabit vojákem, kterého k sobě pustil po vojákově prohlášení, že se chce připojit k povstání.

Celkem prý řešily vojenské soudy v roce 1966 na 171 takovýchto případů. Ať už motivovány jakýmkoli příčinami, směřovaly ozbrojené deserce vždy na západ. Rub domácí propagandy o západních imperialistech připravěných skočit na krček socialismu v Československu.

Vojenská justice tudíž měla za úkol upravit povolenou morálku československé branné moci. Cagášek a Porteš se k takovému úkolu výborně hodili. Několik hodin potom, co zabili majora Volmu, postříleli jeho řidiče a učinili na vozidle škodu 38.000 Kčs, byli chyceni. Vzdali se bez výstřelu.

Několik týdnů potom (tušíme tři) odsouzení v Košicích k smrti.

Několik měsíců potom oba v Praze popraveni. Rozsudek byl přečten ve všech vojenních

(Pokrač. na str. 5.)

Sdělení redakce a administrace

Vzhledem k lepšímu zabezpečení dodávání Amerických listů rozhodlo se vydavatelství v New Yorku přenést evropskou redakci a expedici AL do Frankfurtu nad Mohanem. V budoucnosti budou AL vycházet pod novým názvem EL — Evropské listy jako evropská mutace Amerických listů. Všechny korespondence v Evropě a také platby za EL je možno okamžitě předávat na níže uvedenou poštovní schránku a konta.

Nová evropská adresa: FK, D-6 Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254. Platit můžete:

• bankovním převodem v Německu nebo z ciziny na adresu: Frankfurter Kurier, Konto Nr. 64 00 220, Commerzbank, 6 Frankfurt/M. 90, Gräfrat, 85. Připíšte účel platby: EL

• červenou poštovní poukázku (z ciziny mezinárodní) na adresu: FK, 6 Ffm 70, Postfach 70 0254 s udáním poštovního číselného konta, tedy: Postscheckkonto 3281 90 — 608, Postscheckamt Frankfurt.

• v Německé spolkové republice lze též platit zelenou složenkou "Zahikarte" (číslou obdržíte zdarma na každém pošt. úřadě) a vyplníte ve všech dílech: nezapomeňte účel platby: EL na číslo Postscheckkonta 3281 90-608, Postscheckamt Frankfurt/M. a adresu FK, 6 Ffm 70, Postfach 70 0254.

• ve Švýcarsku můžete zatím platit odsláním poštovní poukázky na konto 80 — 898 s udáním "z. G. Americké listy" • převodem z banky na: Schweizerischer Bankverein, Fil. Obstrass, 8033 Zürich s poznámkou "z. G. Americké listy P3-622 490".

Roční předplatné (52 čísel) činí v Německé spolkové republice DM 46, pololetně DM 23, čtvrtletně DM 11,50

ve Švýcarsku ročně SFr. 50.00, pololetně SFr. 25.00, čtvrtletně SFr. 13.00

v jiných zemích v příslušném přepočtu v jiné měně

ZAJÍMÁTE SE O DENÍ V ČESKOSLOVENSKU?

ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly bodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je holavým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Neměli vám osud bý. rále vlastní lhotejné. stanete se čtenářem Amerických Listů.

Přihlašuji se za odběratele "Amerických Listů" a příkladem šek (Money order) na \$ jako předplatné na celý rok.

Jméno:

Adresa:

Roční předpl: USA \$7.00, Kanada \$8.00

Zde odstříhnete a zašlete na adresu:

AMERICKÉ LISTY,
283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08862

Americké listy/Evropské listy EL. Vydává a tiskne Universum Sokol Publication, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861, U.S.A. • Vedoucí redaktor: Josef Martinek. • Redakční pobočka v Evropě: Evropské listy EL, D-6 Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254, Bundesrepublik Deutschland. — Redaktor: Václav Hora. • Vychází každý týden s výjimkou dovolené. • Nevyžádané rukopisy se nevracejí. Všechny tiskové práva vyhrazena.

Odvalovat těžký balvan

Ferdinand Peroutka

Je Tolstojova bajka "Kolik půdy oběhne mužik do západu slunce?". Bylo řečeno ruskému mužikovi, že půda se bude dělit, a že ji dostane tolik, kolik stačí oběhnout do západu slunce. Dobře běžel, ale začalo se mu zdát, že si zvolil malý okruh. Rozšířil jej, ale i nový okruh se mu za chvíli zdál příliš skromný. Opět jej rozšířil a přidal do trysku. Když slunce zapadlo, svým během zničený mužik padl na polovinu cesty, jíž si ušmýšl, a umřel.

Některé příčiny inflace jsou objektivní, existují mimo vůli lidí, proti těm je marno kápat. Některé jiné vycházejí z nespokojenosti vůle lidí. Podle historické zkušenosti inflace je propast hospodářská i politická, a snad vše záleží na tom, jak lidé jsou ochotni být si toho vědomi. Diktatura má své zvláštní postavení, může přikázat občanům klid a vyhlásit, že inflace není i když je. V demokratických zemích i hospodářské děje i vývoj vědomí mají volnost.

Sebrali jsme několik výroků z nejoslednější doby. "O tom, co si ve finančním ohledu počít v New Yorku, není teď žádný rozdíl mezi mnou a reakcionáři", vyhlásil známý, v mnoha pútkách osvědčený liberální vůdce. Jiný liberál přikývl: "Obávám se, že toto musí být náš budoucí směr." A jiný: "Svět se změnil, bohužel jsme to nezapozorovali." A ještě jiný: "Je to větší než my." Tyto výroky, toto menší zemětřesení v liberální straně zakládají se na probuzeném vědomí, že přísnější vztah mezi příjmem a vydáním musí být uplatněn v hospodaření měst i státu. Ačkoli tyto výroky zastávají se základní hospodářské pravdy a mají za to být pochváleny, mohou vzbudit i trochu nechuti: proč jste to nevěděli dříve? Bylo třeba upadnout do jámy a teprve pak se z ní namahavě vyhrabávat?

Jsou ve světě rozptýleni ti, kdo vzdychají: kéž bychom to byli věděli! Ano, kéž by byli věděli, co je sovětský komunismus, jemuž věnovali své aktivní, často neaktivnější sympatie. Jak dlouho je třeba čekat, než někteří

budou vědět? Proč nevěděli dříve?

O dvacátém století, hlavně o druhé jeho polovině třeba říci, že rychlým tempem napravuje hříchy nekontrolovaného kapitalismu. Ale je také nekontrolovaný liberalismus, nekontrolovaný materialismus a socialismus. Zjistěte můžeme říci, že stalinismus byl nekontrolovaný socialismus. A bývají ve svobodné společnosti nekontrolované žádosti na městské i státní rozpočty. Před deseti lety Amerika se usnesla na ušlechtilém programu. Slibila si směřovat k maximu svobody a maximu blahobytu pro každého jedince. Programu tomu bylo dáno jméno Velká společnost. Abychom lépe rozuměli světu, zachovejme v paměti výrok, který kdysi, při jakési příležitosti byl učiněn: "Ještě nikdy žádný dobrý čin nezůstal nepotrestán." Program Velké společnosti nepředstíral, že všechny dary jsou už na talíři, jež stačí přistříct lidem. Udařal směr, jímž americká společnost hodlá postupovat v racionální a disciplinované snaze: dále rozvíjet výrobu a její výnosy rozdělit způsobem, jakého ještě nebylo, mezi pracovníky, i ty, kdo pro stáří nebo jiné příčiny pracovat nemohou. Měla to být společnost spravedlnosti a soucitu. Na racionální, etapový program některé permanentně vzbouřené myslí odpověděly iracionálně. Maximum svobody neprodleně bylo přeměňováno v anarchii. Abychom na hospodářské věci se omezili: vznikla hesla "Ted" a "Ihned" a "Okamžitě", a byla přenesena do ulic agilními skupinami. Kdo nevolal "Ted", ihned", byl obžalován, že je jen loudavý přívrženec lid-skosti. A pestrá soutěž nastala, kolik kdo oběhne do západu slunce. Jestliže dovolíte, kolik, na příklad, oběhne učitel. Četli jsme článek hlavního redaktora časopisu, který může být pokládán za orgán Nové levice. Početl a vyšlo mu, že na poměrně slušný život v New Yorku potřebuje nic méně než padesát tisíc dolarů ročně.

Marx skončil svá proroctví

tím, že vládnout bude diktatura proletariátu. Když se ukázalo, že to je nemožné, že proletariát je neschopen vládnout — nikdo na to nepřišel dříve než Lenin — dílo Marxovo vedlo do prázdna, jež je různě zaplňováno. V sovětech prázdno bylo zaplněno autokratismem byrokracie jedné politické strany. Nic tak jednoduchého se nestalo v demokraciích. Zde, jak ani nemůže být jinak, skupiny pluralistické společnosti soutěží o vliv a moc a prospěch. Důležité je, podle jakých pravidel — nebo zda bez pravidel.

Davová společnost je a bude nesnadným problémem. Ti, kdo ji kritizují, musí zápasit s tím faktem, že davová společnost je v logice demokracie: největší množství rozhoduje. Bývá možno ukázat na to, že davová společnost má údy, ale nemívá hlavu. Avšak — jaké jsou proti tomu zbraně v arsenálu čisté početní demokratické ideologie? Je charakteristickým rysem davů, že si nedělají starosti, co bude zítra. Ani nejhovivavější pozorovatel nemůže říci, že davy jsou dostatečně informovány o problémech hospodářských nebo že se starají, aby byly. Vznáš se nad nimi představa, že je možno žádat, vyvlastňovat a rozdělit. Ovšem že je to možno.

Ale před první světovou válkou někoho ve Švýcarsku napadlo podrobněji se podívat, jaká blaho by nastalo, kdyby všichni bohatí Švýcaři byli finančně vyvlastněni. Byla o tom uspořádána anketa. Pokud se pamatujeme, na každého Švýcara by bylo připadlo dvacet nebo snad sto švýcarských franků. Když dvacet nebo sto franků by bylo vyčerpáno — co dále? Jedno vyvlastnění neřeší budoucnost, ani nejbližší. Dnes: když poslední halíř městských a státních rozpočtů dávno byl vyčerpán — co dále? Do kterého pisku vyjednávat sobeckých skupin ukryjí hlavu? Žádný národ není pevný proti zaměstnavateli, soukromému nebo kolektivnímu, který je bez peněz. Je jedna ze zjištěných skutečností, že davová společnost nemá buňky pro počítání. Otázka je, co učiní, co může učinit s těmi, kdo počítají.

V příští rozpočtu, které se necítí vázány rovnováhou příjmu a vydání, vyrůstají exotické květy. Jsou virtuósové, kteří svedou jít do penze s větším příjmem, než měli když pracovali. Do rozpočtů vtačují se různé sociálně nedefinované vrstvy — jestliže je nedefinujeme jako překupníky znalostí a politického vlivu. Ve správě měst rozmohl se výnosné povolání "poradce". K vyličení jejich činnosti bylo by třeba satirického talentu Charlese

Dickense, který podal nezapomenutelný obraz úřadu pro zbytečné mluvení. Vyrůstá a upevňuje se zvyk platit z veřejného rozpočtu přívržence a agitátory politické strany — v různých přestrojeních. Je-li požadavek rozpočtové rovnováhy pokládán za hodnotu otců a dědů, bez níž moderní osvobozený člověk může žít, rozpočtu byla vzata kostra i instinkt. Žádává se, aby rozpočet — veřejný nebo soukromý — byl povýšen nad přirozený zákon potřeby. V novinách jsou dvě zprávy.

Unie hudebníků stávkuje a žádá, aby divadla najala více hudebníků než potřebují, a platila je za nečinnost. Jinak, praví unie, bude konec hudby v divadlech. Ve velkých novinách vypukla stávka strojníků ze stejného důvodu: žádá se, aby noviny zaměstnaly více strojníků než potřebují. Tato věc je pokládána za tak svatou, že pro ni byly demolovány stroje podniků a díky nasazena na krik tomu, kdo tomu chtěl bránit. Klasikové demokratičtí autoři předvívali, že množství — dav i demokracie jen po katastrofě přestanou žádat nebo snad i vrátit, co jim jednou bylo dáno. Nestalo se nyní žádným spiknutím, když, jak jsme citovali, někteří liberální vůdce prohlásili, že ve všech finančních stojí v jedné frontě s konservativci. Ze všech možných příčin toho nejvíce zapůsobila poznatá nutnost. Ačkoli komunisté nejvíce o dialektice mluví, ona nejskutečněji existuje v demokratické společnosti. Diktatura nahrazuje dialektiku usnesenímí Politybyra, vyrozumováním ve prospěch diktatury. Kde však život je svobodný, tam, jestliže jeden směr vyčerpá svou užitečnost, jednostranně dospěl za hranice praktických možností a ustrnul nebo se točí dokola, tam nastává přirozený odliv tohoto směru. Nejen v hospodářských věcech, také v politice.

Muži známých jmen, kteří kráčivali v čele všech demonstrací, již nekračí. Značný počet jich cítí potřebu revidovat svůj veřejný obraz. Složitě se nyní nazývají konservativními liberály. Po hospodářské straně dospěli ve svých myslích k dilematu: buď demokracie zachráni

Známy slovník

Prince Norodom Sihanouk. Přibyl do New Yorku a promluvil v Organizaci Spojených národů. Kdysi byl králem, sám se vzdal tohoto titulu, stal se prezidentem. Prince později musel utéci do exilu. Uchýlil se do lidové Číny a žil tam pět let. Nedávno se vrátil domů. Jeho politická budoucnost je nejistá. V OSN měl pětácti minutový projev ve francouzštině. Dostl agresivní. Nezapomněl poděkovat americkým studentům a ostatním za protesty proti činnosti Spojených států v Indočínském válečném konfliktu. Nabádal pak také důrazně Porto Rico, aby se odtrhlo od závislosti na Spojených státech amerických. Používal velmi slova a sestavy frází známých z Ruska a Číny. Snad měl raději věnovat víc slov, myšlenek a pozornosti budoucnosti své vlastní země. Ale možná, že chtěl prudkostí svého projevu zapůsobit na kambodžský komunistům, na kterých závisí jeho vlastní zítřek. Taky ovšem možná, že tu měl předstihu své labutí písně. V každém případě se občan Sihanouk uvedl mnohem hůl, než se kdysi uváděl Sihanouk — král.

Sdělení čtenářům

V posledních měsících dostala redakce, a stále ještě dostává, řadu stížností odběratelů o nedodávání Evropských Listů. V některých případech to souvisí s reorganizací naší evropské redakce, respektive s výměnou redaktora, v jiných o příčině zatím nemáme jistotu. Ve všech případech však postiženým nedodaná čísla posíláme dodatečně. A žádáme zároveň i ostatní odběratele, kteří určitá čísla EL nedostali, aby se přihlásili. Scházející výtisky jim zašleme. Redakce EL

rozpočtovou rovnováhu — a nebo co bude s demokracií? Nemysleme ovšem, že prohlášením některých liberálních vůdců vše bylo vyřízeno. Přímocí zvyky desítek let je jako odvalovat těžký balvan.

Ferdinand Peroutka: BUDOVÁNÍ STÁTU

se právě expeduje

Objednávám výtisků I. svazku (celkem 5 svazků) díla Ferdinanda Peroutky Budování státu.

Přikládám šek (money order) na dolarů.

Jméno

Adresa

Podpis

Cena jednotlivých svazků \$6.20 včetně pošt.

Cena všech pěti svazků \$26.00 včetně pošt.

PRVOTŘÍDNÍ HUDEBNÍ A PĚVECKÉ ODPOLEDNE

se koná

v neděli, 12. října o třetí hodině

v Julia Richman High School Auditoriu, 315 E 67 ulice New York City.

Vystoupí, Waldemar Matuška, Olga Blechová a Kamarádi táborevých ohnů.

Na programu jsou české, slovenské a americké populární a lidové písně.

Celá skupina je na cestě do Nashville, Tennessee, kde bude účinkovat u příležitosti Country Music Festival. • Cena vstupenek \$6.50. • Předprodej: Československý obchod, 1363 První Ave., NYC a kožešník A. Jagoš, 36-05 30th Ave., Astoria, L. I.

JAK OSN NEMÁ VYPADAT

Není tomu tak dávno, co byl na půdě Spojených národů v New Yorku s ovacemi přivítán ozbrojený terorista Jasir Arafat, samozvaný vůdce Palestinců. Jeho neskromná a agresivní řeč se setkala s jásotem delegátů. V lese tleskajících rukou zaniklo těch několik složených v klíně... Organizace Spojených národů, která vznikla proto, aby se lidstvo mohlo dorozumět, (a která žije převážně z amerických peněz, to jest z peněz amerických poplatníků), se ubírá směrem, který stále výrazněji nabývá protidemokratického charakteru. Vznikající státy a státečky, narozené leckdy v nedonošeném stavu, mají vlády, jež se ničeho nebojí víc nežli demokracie, protože jen bez ní, s tu víc tu méně výrazným terorem se mohou udržet u moci. A často také s pomocí Sovětského svazu, anebo i Číny, které jsou zeměmi nedemokratickými. — a tak pro mnohé ty mladické státy navíc platí: či chleba jíš, toho píseň zpívej!

Nejposlednějším důkazem — kam spěje OSN byla nedávna návštěva ugandského vůdce Idi Amina. Objevil se, promluvil a zvířel. Byl přivítán s ovacemi, tento muž, který od počátku, co se uchopil moci, vládne terorem, utápí svou zemi ve strachu a v krvi, historie jehož vlády zní neuvěřitelně, kdyby nebylo tolika svědků, ostatně i jeho vlastních chlubitvých výroků. Promluvil — prostřed-

Mezinárodní přehled

nictvím svého zástupce — nebot "nerad hovořím cizími jazyky". Devadesát minut trvalo čtení řeči, kde se Amin s neladím a na přeskáčku vyznával ze svých nenávistí. Dovolte několik citátů: Je třeba vyložit Izrael z OSN a zničit ji jako stát. Jestliže to nepůjde jinak, bude se muset vláda Jižní Afriky zničit vojenskou akcí. Americká CIA hraje vražedčovou roli. Sionisti infiltrovali CIA a proměnili ji ve vražedci jednotku...

Devadesát minut takových a podobných výroků. Když byl projev dočten, Amin byl odměněn bouřlivým potleskem delegátů, kteří povstali a jásali...

Co na to USA? Ministr zahraničí Dr. Kissinger, ač byl v době Aminovy návštěvy v New Yorku, se s ním nesetkal. Stálý zástupce Spojených států v OSN Daniel P. Moynihan také ne. Poslal svého nejnižšího úředníka, aby vyslechl Aminův projev. Neúčastnil se také recepce — kterou ugandský despota uspořádal. O dva dni později, neoficiálně a snad nepřilís diplomaticky, ale naprosto poctivě označil Moynihan generála Amina za rasistického vraha. Dodal: "Izrael je demokratická země a je prostý fakt, že despotismus se vždycky bude chýpat každé příležitosti zničit to, co ho ohrožuje nejvíce, totiž demokracii..." A ještě něco řekl

zástupce USA v Organizaci Spojených národů pan Moynihan: "Dnes jsou v OSN z celkového počtu 142 členů nějaké dva tucty demokracie. Komunistické a staronové despotie tvoří převážnou většinu..." A to je celý problém OSN. Její směr, její funkce, její užitečnost. Nakonec: její budoucnost.

Lze osobně nebo i diplomaticky ignorovat vrahy jako je ugandský Amin nebo palestinský Arafat. Ale je to — zdá se, jen morální gesto, jakými se slušná demokracie pokouší bránit neshledné despotii. Je to jako vonná sůl proti rakovině.

J. H.

JAK CHÁPOU DUCHA HELSINEK?

Konkrétně v Československu: Sven Svenson, šéfredaktor stockholmského náboženského časopisu Vecko Posten byl maďarskou Radou církví pozván na konferenci. Svenson se rozhodl cestovat vlakem a požádal československé vyslanectví ve Stockholmu o tranzitní vízum. Dostal je. Přesto ho československé orgány na hranici vyzvaly k opuštění vlaku a musel se vrátit. Důvod: prý se jeho tranzitní vízum ruší. Československé velvyslanectví ve Stockholmu odmítlo zaujmout k případu stanovisko... Dodejme jen, že v případě Svena Svensona se ani československé pohraniční orgány nenamáhaly s výmluvou, která bývá v podobných případech obvyklá, že totiž vzhled cestujícího nesehlasí s jeho fotografií v pase. Také — vzhledem k tomu, že Svenson cestoval vlakem, se nenabízela výmluva, že jeho auto je pestře pomalované. Na druhé straně ovšem musíme vědět, že Svensonův Vecko Posten referoval v duchu svého novinářského poslání také o situaci církví ve východní Evropě. Tato jeho činnost na jedné straně vedla k pozvání do Maďarska, na druhé k zákroku československých pohraničních orgánů. Takovýto zákrok je ostatně zcela běžnou praxí v Československu od roku 1969. Praha od té doby vypověděla přes tucet novinářů a nešlo pokaždé jen o korespondenty západní. Vzpomeňme případu dopisovatele hlavního italského komunistického deníku L'Unità v únoru 1972, nebo jeho kolegy ze stejných novin v prosinci 1973. Vyhoštěn byl i dopisovatel jugoslávské oficiální tiskové kanceláře Tanjug, Budimir. Musel opustit ČSSR v únoru 1971. Nejnovější případ Svena Svensona dokazuje, že režim má skutečně svérázné názory na helsinský dokument, který jeho představitel podepsal...

STŘEDOVĚK

Výkupné za lidi z otroctví? Ano skutečně existuje. Nikoli z tureckého či saraacenského zajetí jako před stěletími, ale — jak čteme v hamburském časopise Die Welt — z NDR. Bonnská vláda už po delší dobu platí obrovské sumy Německé demokratické republice jako výkupné za politické vězně! Nedávno přišla do záhytného uprchlíckého tábora Gieszen v Německé spojkové republice skupina dvaosmdesáti vykoupených politických vězňů z trestaneckých táborů NDR. Mezi propuštěnými jsou také početní lékaři, kteří byli odsouzeni soudy NDR do táborů za pokus uprchnout na západ. Podle Die Welt plánují komunisti propustit do konce letošního roku dalších 800 politických vězňů za výkupné od NSR. Oficiálně se komunistický režim schovává za masku dobročinnosti, argumentuje dohodou s Helsinkem o spojování rozdělených rodin. Ve skutečnosti jde však o propouštění na svobodu za vysoké výkupné — přesně, jak se to dalo ve středověku.

ROZPOČET

na příští rok je zřejmě založen na dvou nejistých hypotézách a má odvrátit dvě stejně vážná, byť odlišná hospodářská zla — nezaměstnanost a inflaci. Z expozé ministra financí Jeana-Pierra Fourcada vyplývá, že rozpočet, který dosahuje téměř 300 miliard franků, bude nejen vyrovnaný, nýbrž vykáže dokonce malý přebytek. Hlavně od vyššího zdanění alkoholu, cigaret, pornografických filmů a sázek na koňské dostihy si vláda slibuje, že rozpočet vykáže přebytek 250 milionů franků. První hypotéza, na které rozpočet spočívá je, že hrubý národní produkt Francie stoupne v příštím roce o 4,7 procenta. Uvážíme-li, že letos klesne hrubý produkt asi o dvě a půl procenta, lze právem pochybovat o realnosti základů této prognózy. Vláda však doufá, že její třicetimiliarový program oživení konjunktury bude úspěšný a počítá tudíž s rozšířením výroby. Vyčlenila veliké částky na úvěry podnikům, které jsou ve finanční tísní, a plánuje také stavbu nových silnic, sportovních středisek, škol a bytů pro sociálně slabší vrstvy obyvatelstva. Náklady s tím spojené mají být uhrazeny z rozpočtu. V různých státních podnicích a úřadech bude zaměstnáno dalších téměř 56 tisíc osob, čímž celkový počet státních úředníků ve Francii překročí dva miliony. Kromě vzrůstající nezaměstnanosti se však pařížská vláda rozhodla potírat také inflaci. Druhá hypotéza, na níž založila svůj rozpočet, je,

že cenová hladina ve Francii stoupne v příštím roce o 7 a půl procenta. Letošní růst cen překročí pravděpodobně desetiprocentní hranici, stanovenou ministrem Fourcadem, a je možné, že cenový strop bude prorazen i v příštím roce.

Rozhodnutí, která nemají obdoby, umožní vládě značnou pružnost při výběru daní. Podle toho, jak bude vyžadovat hospodářská situace, bude vláda moci žádat, aby byly daně placeny před stanovenou lhůtou nebo později. Tento pohyblivý rozvrh byl už součástí programu rozproudění hospodářské činnosti, v němž byl několika kategoriím podniků povolen šestměsíční daňový odklad.

NA LEPŠÍ K VAŠATOVÍ

Kritikové namítli, že v důsledku zpružení daňových lhůt mohou vyvstat problémy pro občany, kteří chtějí plánovat své osobní a rodinné rozpočty s předstihem. Nehledě k zvýšení cen určitých výrobků a služeb, které má financovat předpokládaný rozpočtový přebytek ve výši čtvrt miliardy franků, jsou vyšší daně plánovány jen asi pro 15.000 nejlépe placených Francouzů. Ti budou muset odvést bernímu úřadu o 30 milionů franků víc než dosud. Vláda zvýšila rovněž zdanitelné minimální příjmy průměrně o 10 procent. Méně daní bude platit asi 100.000 důchodců a určité kategorie pracujících rodičů. Přibližně 50 miliard franků je určeno na jiné sociální požitky — zvláště na krytí státního podílu na podpoře v nezaměstnanosti. Vláda má také zvýšit o více než dvacet procent finanční pomoc různým státním podnikům, především železnicím a elektrárnám.

NELÁSKA

Diplomati satelitních zemí opustili ostentativně banket v Pekinu poté, co vysoký čínský představitel nazval Sovětský svaz: "nejnebezpečnějším pramenem války". Stalo se tak na recepci, kterou první náměstek předsedy vlády Čínské lidové republiky Teng Hsiao-ping uspořádal na počest jugoslávského premiéra Džemala Bijediće. Sovětský, československý, maďarský, polský, východoněmecký, bulharský a mongolský zástupce se za Teng Hsiao-pingovy řeči zvedli a odešli. Zástupci Severní Koreje, Rumunska, Albánie, Kuby a obou Vietnamů zůstali. Ideologická válka mezi oběma velmocemi tedy nekončí. Den po oné recepci byl sovětský tisk plný útoků na Čínskou lidovou republiku v tom smyslu, že Čína chce vyprovokovat novou světovou válku. V čínském listě Lidový deník úvodník

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.75% přinese 8.17%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na šest roků

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplatíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a vyplácujeme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$40.000.00 vládní pojišťovnou *Federal Savings and Loan Insurance Corporation ve Washingtoně.*

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021

aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,

Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710

and

590 EAST 187 STREET

Bronx, New York 10458

Cagášek & Porteš

(Dokonč. ze str. 2.)

ských posádkách. Prokazatelně jen jediný z nich byl skutečný vrah, protože jen jeden z nich tiskl kohoutek samopalů.

Nevím, kolik lidí tehdy protestovalo. Nevím, kolik lidí tehdy prosilo za život těch dvou devatenáctiletých. Těch dvou, kteří — jakoby vystoupili z báječného románu Josefa Čapka do skutečnosti stejně tragické, ale méně báječné, protože měli zemřít skuteční lidé, nikoli románové postavy. Vim, že tak učinil jistý pražský intelektuál. President Novotný mu odpověděl, že budou zvaženy všechny okolnosti.

Okolnost číslo jedna byl stav kázně v čs. branné moci.

Cagášek a Porteš byli popraveni. Přibližně v téže časové periodě byla rovněž oznámena exekuce homosexuálního bestialního vraha Papeže a cikánky Čubírkové. Čubírková byla matka deseti dětí, a kromě toho vražedkyně dvou manželů. Hlavu jednoho z nich odložila do záchodové mísy osobního vlaku do Bratislavy. Papež byl promítač v pražském biografu Metro. Vylákal do promítací kabiny, tam znásilnil a umučil desetiletého chlapce. Byl v té době již odsouzen za agresivní homosexualitu vůči dětem na dva roky, ale blahovolná justice oné éry hodného Antonína Novotného mu povolila odklad nástupu trestu. Rovněž vyšetřování dotyčného probíhalo na svobodě. K zločinům politickým se samozřejmě takové ohledy nevedly. Za hodného Novotného.

V oparu hrůzy po činu Papežovy a díky obecné známosti činů spoluobčanky cikánského původu Čubírkové, se zapomnělo na mládí Cagáška a Porteše. Byli popraveni, ačkoli prokazatelně jeden z nich nebyl skutečným vrahem. Oba byli mladí, nezodpovědní a oba byli produkty socialistické výchovy. Bylo-li jim v roce 1966 devatenáct, znamená to, že se narodili v roce 1947. Mluvit, chodit na nočník a číst a psát se učili už pod osvěcenou vládou představitelů dělnické třídy, respektive jejího předvoje, aparátu ÚV KSČ. Ale dosti lehkovážného tónu. Nelze být tuze lehkovážný, hovoříme-li o otázkách lidského bytí a nebytí.

naopak konstatoval, že "Rusové mají prudké ambice spolknout celou zeměkouli — jen kdyby mohli . . ." Také, že "sovětští revizionisté zatím co divoce zbrojí a chystají válku, zpívají písně o détente a odřikávají verše o míru zrovna tak, jako to dělal Hitler než napadl Polsko." A: "Sovětská společnost je prolezlá podvody, alkoholismem, prostitucí, ziskuchtivostí, drogami a mládežnickou zločinností".

— Můj argument pro trest smrti není, že je odstrašující, ale že v něm je mravní explance: vzít člověku život je bezprávi tak strašlivé, že může být usmířeno jen výkupným stejně těžkým. Dělán ovšem patřičný rozdíl mezi vraždou a zabitím a uznáním polehčující okolnosti při každém zločinu, jak to moderní kriminální psychologie vyžaduje, ale ve výjimečných případech nemohu vyvracet, že trest smrti je ve shodě s metafysickým uznáním hodnoty lidského života. —

Tak to řekl T. G. Masaryk. Tomáš Garrigue Masaryk ovšem také věřil, že nezbytí trestu smrti pomine růstem obecné mravnosti. Věřil, nikoli tvrdil.

Obecná mravnost však díky panu Stalinovi a panu Hitlerovi nezaznamenala, od dob, kdy T. G. Masaryk o ní hovořil, zvláštního růstu.

Ve Spojených státech amerických nebyl proveden žádný rozsudek smrti, a to ani vyneseny, již více jak deset let. Některé státy Unie ho ovšem nikdy neměly v zákoníku. Obyvatelstvo Kalifornie nepřilís dávno hlasovalo pro znovuzavedení kapitálního trestu. Ačkoli se o tom rozhodlo demokraticky, nebylo mu vyhověno.

Byl-li jste turistou ve fašistickém Španělsku, mohl jste potkat muže i ženy ozdobené na oděvu odznaky se srpem a kladivem a rudou hvězdou. Fašista je pro hodně lidí nádivka. Pro Španělsko je to společenský systém. Přesto tam, jak jsme mohli osobně pozorovat, není nebezpečné veřejně nosit odznaky opozičního totalitního systému. Ne tak v sousedním Portugalsku, tato země směřuje pryč k demokracii. Má po padesáti letech fašismu a chce tudíž být demokratická. Asi má z fašismu i strach. Rudé hvězdy tam nosit můžete, nikoli už ale fašistické odznaky. Chápeme. Ale tuze demokraticky to nevypadá.

Ve Španělsku je dosud maximální trest součástí trestního zákona. Byl použit. Tak jako je používán v Československu, v Sovětském svazu, prostě všude tam, kde se dosud takového trestu používá.

Ve Španělsku byl zavražděn policista. Čítíme s ním. Neznáme okolnosti. Pachatelé byli potrestáni. Čítíme s nimi, stejně jako jsme čítli s Cagáškem a Portešem. Na milion lidí se sešlo v třímilionovém Madridu a vyjádřilo podporu své vládě.

Někdo o lidech usmrcených cestou soudního rozhodnutí hovoří jako o revolucionářích. Někdo jako o teroristech. Způsobili násli tak strašlivé . . . stali se jeho obětí. Milion manifestantů v třímilionovém Madridu vyjádřil souhlas s rozsudkem.

Jak budeme hovořit o Cagáškově a Portešovi?

Nejlépe snad podle pravdy.

Jako o ubohých chlapcích vhodných do románu "Stín kapradiny" od Josefa Čapka. Zemřel major Volma, otec čtyř dětí. Zemřeli Cagášek a Porteš. Revolucionáři?

Jak se bude hovořit o oně kriminalitě, proti které zejména hlasovali nepřilís dávno obyvatelé Kalifornie — když žádali znovuzavedení, či znovuplatnění trestu smrti? Revolucionáři?

Každý má právo protestovat. Každý má také právo žít bez strachu. Že se stane obětí násilí motivovaného touhou po penězích nebo touhou po moci (synonymické snahy). Třeba náhodnou obětí. Každý má právo protestovat. Ale kde byla většina těch, kdož protestují proti trestu na pachatelích trestných činů — když umírali pachatelé trestného činu Cagášek a Porteš? Jdeme dále. Kde byly protesty, když umřela nevinná Milada Horáková, nevinný Závist Kalandra a na 300 dalších obětí justičních vražd. Dávno? Nebo jen prostě "špatný osud"?

" . . . kulka náštěstí nezasáhla presidenta," napsal časopis Time o pokusu ilustrovat z domácnosti střelit si do presidenta USA, "ale vletěla jen mezi pracovníky televize." Že ani tam už nikoho nezasáhla, časopis Time zřejmě za štěstí nepovažuje. Že ani tam nebyl zasažen žádný nevinný člověk. Že ani tam nezemřela lidská bytost. — Rozmazlená holčička z "lepší rodiny" si zahraje na četníky a na zloděje. Dá si ruský znějící jméno, hle odkud přichází romantická indoktrinace, a připojí se s chutí a nadšením k přepadení banky. (Tak začal i Stalin, jak je nám známo). Přijde přitom o život nevinný člověk. "Špatný osud?" Má rozmazlená holčička právo být nástrojem špatného osudu? Nikdo tuhle otázku nepoloží. Nikdo neprotestuje proti tomuto bezpráví tak strašnému. Mladické ošetřovatelky ubílé v Chicagu? Kdo vás vzpomene? Serie masových mordů v Kalifornii? V Texasu? Jen špatný osud? Proč tito a takoví lidé mají umírat tiše a bez protestů? Proč? Kdo jste protestující? Kdo protestuje proti těmto smrtím nevinných? Nevinných, absolutních obětí.

Vzít člověku život je násli tak strašlivé . . .

Španělsko je země, kde je trest smrti dosud součástí trestního zákoníku. Je to síce konstituční monarchie, ale fašismus tam neznámá nadávku, ale společenský systém. V mnohém, i v používání trestu smrti, se tento systém shoduje s komunistickými společenským systémy Střední a Východní Evropy. V jedné zásadní věci se tento systém ovšem liší. KAŽDÝ MUŽE ZE ŠPANĚLSKA ODEJET. Je známo, že tento fašistický režim použil po lu-

lech opět kapitálního trestu běžně uplatňovaného v Rusku i Československu. Není ale na příklad známo, že by tento fašistický režim držel v zajetí ostatních drátů dětí, tak jako to činí ostatní komunistické režimy s dětmi uprchlíků. Například režim okupační, jaký reprezentuje dnešní československá vláda. Mrtvé křikem nevzkřísíte. Zabíjí a to je násli tak strašlivé . . . Za toto strašlivé násli byli zabiti. Přesto cítíme lítost i s jejich zmařenými životy. Mrtvé křikem nevzkřísíte, stalo se něco, s čím násli halící se do hávu revoluce nepočítalo. Nejen ve Spojených státech, už ani ve Španělsku. Stalo se něco, s čím se jaksi samozřejmě počítá (aniž by kdo protestoval) ve státech tak zvané socialistických. Mrtvé už křikem nevzkřísíte. Vzali život a život jim byl vzat. V Československu žije na 400 dětí odloučených od rodičů. Už sedm let. Křivdna, násli. Tak jak to nedávno řekl jeden tuze vypasený ruský major, který si ve stánku na Hradčanech kupoval pohlednice.

"Vy ale mluvíte pěkně česky," pochválila ho prodávkačka.

"Inu, dalo to práci, ale však už jsem tu sedm let," odvětil pyšně vypasený major.

Je to stejných sedm let. Dokonce i ruský major se za tu dobu naučil česky. Křičte levicovní intelektuálové! Nebo vám snad nejde o mravnost, ale o politický kapitál? — Děti, bez viny.

Režim ve Španělsku se v mnohém podobá režimu v Československu. Jeden rozdíl je zásadní. Ze Španělska může každý odejet.

KREML A "TŘETÍ KOŠ"

Několik událostí v posledních dnech potvrdilo, že Moskva přikládá zvýšenou váhu ideologicko-filosofickým otázkám, a že na tomto polí kladě nový důraz na pravověrnost. Stranický orgán Pravda uveřejnil zásadní článek s titulkem "Vysoké povinnosti sovětských filosofů". Tento článek má přímou souvislost se závěry evropské bezpečnostní konference v Helsinkách, respektive s obsahem třetího koše helsinské deklarace, který by mohl nebo vlastně měl umožnit svobodnější proudění západních myšlenek do východní Evropy, včetně Sovětského svazu. To je však pro Moskvu naopak spíše podnětem k ucpávání všech skulin a otvorů, podnětem k ideologickému ohraničení.

"Naši třídní nepřátelé", píše moskevská Pravda, "vytvořili celý průmysl masových sdělovacích prostředků ke zpracování ideologie. Zesíleně propagují nafouklé fetiše měšťácké kultury a životního stylu, přičemž se pokoušejí odvádět lidi od socialistického myšlení. Všechny filosofické kádry stojí proto před velkým úkolem: dále rozvíjet dobře podloženou kritiku měšťáckých a revisionistických koncepcí a odhalovat maoistické falšování materialistické dialektiky."

Na jedné straně tedy Moskva má dovolovat ideové soutěžení, na druhé straně se mu brání.

TUZEX zasíláme bezpečně a rychle

NEODKLÁDEJTE . . .

TUZEX-ové poukázky jsou nejlepším prostředkem jak potěšit příbuzné ve staré vlasti.

Již 50 roků cestovní služby

vám zajistí bezstarostné a radostné cestování do Československa.

Nové snížené ceny na 22 až 45 dnů

NY — Praha — NY	5 468.00
NY — Brno — NY	5 483.00
NY — Piešťany — NY	5 508.00
NY — Bratislava — NY	5 474.00
NY — Košice — NY	5 519.00
NY — Poprad — NY	5 515.00

Plus \$3.— U. S. daň

Tyto ceny jsou v platnosti od 1. září do konce října. Od 1. listopadu do konce března jsou ceny ještě nižší. Mimo výše uvedených cen jsou ještě nižší — takzvané APEX-ceny. Informujte se u nás.

Chcete-li umožnit návštěvu příbuzné, ho do USA, navštivte TATRU pro informace anebo napište.

Pro jistotu vždy jen

TATRA TRAVEL BUREAU, Inc.

1465 SECOND AVENUE • NEW YORK, N. Y. 10021
(pri 76. ulici) Tel. RE 7-5972 — RH 4-6185

SPORT

Poslední zápasy I. fotbalové ligy: Slavia-Trnava 5:0, Trinec-Bohemians 0:0, VSS Košice-Ostrava 6:1, Slovan-Trenčín 6:0, Jablonec-Inter 0:1, Žilina-Tepliče 3:1, Plzeň-Lokomotiva 3:0, Dukla-Zbrojovka 1:1.

Tabulka:

1. Sn Bratislava	10 14
2. VSS Košice	10 14
3. Dukla Praha	10 12
4. Lok. Košice	10 12
5. Slavia	10 11
6. Sp. Trnava	10 11
7. Inter Bratislava	10 11
8. Škoda Plzeň	10 11
9. ZVL Žilina	10 10
10. Zbroj. Brno	10 9
11. SU Tepliče	10 9
12. J. Trenčín	10 9
13. Bohemians	10 8
14. Baník Ostrava	10 8
15. LIAZ Jablonec	10 6
16. TJ Trinec	10 5

Tabulka:

Zápasy I. hokejové ligy: Sparta-Litvínov 5:0, Č. Budějovice-Jihlava 3:1, Slovan-Košice 8:1, Brno-Vitkovice 3:0.

VYCHÁZÍ "KONEC NADĚJE"

Literární dílo O. Mandelštam, představitele básnické opozice v SSSR v třicátých letech, není čsl. čtenářské obci příliš známo. Jeho básně nebyly nikdy do češtiny či slovenštiny přeloženy, ba ani v ruském originále tiskem nemohly vyjít, ale šířily se ústním podáním v nevelkém kruhu ruských literátů jako jakýsi předchůdce dnešních samizdatů. V době, kdy oficiální ruští básníci opěvovali "velkého Stalina" psal i Mandelštam básně na tohoto muže, jenže označuje ho v nich jako "Gruzince — muzikobijce". Nelze se divit, že se stal záhy předmětem pronásledování a že byl dvakrát poslán do vyhnanství, v druhém vyhnanství zemřel. Osudy tohoto básníka i postřehy z tehdejšího života v SSSR ličí dílo jeho manželky Naděždy, které vyšlo v řadě světových jazyků a vzbudilo značný zájem, přesto, že líčené události patří vlastně již do historie. INDEX navázal první styky s časopisem KONTINENT a jako první výsledek této spolupráce si budou moci čtenáři přečíst knihu KONEC NADĚJE ve výborném českém překladu. INDEX vydává knihu nejen jako literárně hodnotný dokument stalinové éry, ale i proto, že považuje za prospěšné navázání styků s exulanty jiných národů. Nelze přece vidět situaci čsl. literatury izolované, ale v kontextu s literaturou ruskou, polskou, ukrajinskou a ostatních národů žijících pod přímou či nepřímou vládou Krenlu. Tak, jak tu jsou souvislosti politické, tak existují i souvislosti kulturní. V tomto duchu si slibujeme hodně od právě vznikající spolupráce s exilovými nakladatelstvími jiných národů. Proto se také podruhé odchyľujeme od hlavního poslání INDEXu, vydávat čsl. literaturu, která doma vycházet nemůže.

Líčení N. Mandelštamové začíná dnem, kdy O. Mandelštam vyt'ál políček Alexeji Tolstému a vede — řečeno slovy básníka — "tam, kde třetí dráhy ostatně v srdci tajgy chvojně, listnaté, kde stín můj věčně k výslechu jde". Nemáme tu před sebou analogii děl Solženicynových přes totožnost prostředí, které ličí kniha. Popisuje události a při tom analyzuje myšlenky nejen vyhnanců, ale i Čekistů a jejich rodinných příslušníků, lidí všech kategorií a šarží, malých lidí i intelektuálů, kteří žijí v dusné atmosféře strachu a nejistoty. Ličí jejich touhu po normálním životě, dokonce po normálních tragédiích jako je úmrtí, rozvod či nemoc, které jsou součástí normálního lidského života, zatímco nenormální je nepřetržitá hrůza ze zásahu všemocné tajné policie. Je tu líčen život v přímo orwelliovském prostředí, které ze slušných lidí dělá příslušníky režimu, v němž se však najdou i světlé postavy mezi bachaři. Je tu popisováno ovzduší vzájemné nedůvěry

3:3, Kladno-Plzeň 6:0, Pardubice-Ingstav 7:2.

1. Motor Č. Budějovice	5 9
2. Sparta	5 7
3. Tesla Pardubice	5 7
4. Sn Bratislava	5 6
5. Dukla Jihlava	5 5
6. ZKL Brno	5 5
7. Škoda Plzeň	5 5
8. VSŽ Košice	5 5
9. SONP Kladno	5 4
10. CHZ Litvínov	5 4
11. TJ VŽKG	5 3
12. Ingstav Brno	5 0

Debaki Brna: Ferencváros-Zbrojovka 7:1. Start Brňanů v novém ročníku SEP proti vedoucímu mužstvu maďarské ligy se nevydařil. Obrana brněnského mužstva zklamala.

Úspěch čs. střelců na mistrovství Evropy v Madridu v pistolových disciplínách: František Barta dobyl titul mistra Evropy v olympijské rychlopalbě a MUDr. Hynek Hromada získal bronzovou medaili v libovolné pistol. Šampionát byl posledním letošním měřením sil před červencem příštího roku, kdy se právě v těchto disciplínách rozhodne na Tír l'Acadie poblíž Montrealu o olympijských vítězích.

V pohárových soutěžích se čs. mužstvům nedařilo: španělská Zaragoza-Inter Bratislava 2:3, Derby County-Slovan 3:0, Honvéd-Bohemians 1:1, Boavista Porto-Trnava 3:0.

Konference komunistů: být či nebýt

V srpnu vzbudil v západních levicových řadách rozruch článek, který v moskevské Pravdě uveřejnil Konstantin Zarador, jinak šéf v Praze vydávaného mezinárodního měsíčníku promoskevskeho orientovaného komunisty. Psalo se v něm, že cílem komunistů zůstává vytvoření takzvané diktatury proletariátu a z celkové kontextu až příliš zřetelně vyplývá, že spolupráce se socialisty se chápe jen jako více-méně nutná hra, která má smysl jen pokud, bude-li jejím konečným důsledkem komunistická hegemonie. Zarador se vysmívá demokratické většině, neboť většina pro něho není aritmetický pojem. I když tyto téze byly možno chápat jako aktuálně-opportunistickej komentář především k portugalskému vývoji, vyvolal značnou nevoli především mezi italskými a do jisté míry i francouzskými komunisty, kteří si nepřejí, aby jejich politika námur se socialisty byla chápána jako fraška. Ještě větší rozladění tudíž způsobilo, když pak Zarador pozval na přátelskou besedu sám Leonid Brežněv a dal tak navenek jeho radikálnímu a už hodně přežitým názorům jakýsi placet.

Takzvaná jednotná levicová fronta, o kterou někteří západní komunisté snad vskukku upřímně usilují, je zřejmě jedním z tvrdých oříšků plánované evropské konference komunistických stran.

Původně se předpokládalo, že se sejde ve východním Berlíně v načasování na mamutí sovětské oslavy 30. výročí ukončení druhé světové války. Nestalo se tak a možným vysvětlením by mohlo být, že Moskva potřebovala soustředit svou energii na konferenci v Helsinkách. Nyní se však o možném datu konference mluví a stále více faktů nasvědčuje, že kolem celého podniku vzrůstají problémy. Moskevským cílem od počátku bylo, aby výsledkem takové konference byla nějaká závazná závěrečná deklarace. Tento cíl však rovněž od počátku narazil na odpor na Moskvě nezávislých či aspoň nezávislejších stran, které odmítají nadřazené mezinárodní komunistické centrum, hodlají se řídit vlastními potřebami a už vůbec si nepřejí, aby podobná konference někoho z vlastních řad posuzovala či odsuzovala — aby se třeba zneužila pro nějaký protičínský koncil. V širším smyslu se to týká i vztahů k socialistům. Vypracováním základních do-

kumentů konference byli pověřeni východoněmečtí komunisté, kteří patří v sovětském bloku k nejdogmatičtějším a tak Moskva tu neměla při výběru právě šťastnou ruku. S jejich základní koncepcí alespoň čtvrtina komunistických stran nesohlasí. Na poradní schůzce ve Varšavě Jugoslávci třeba požadovali, aby podněty podobné konference byly přijatelné pro všechny demokratické síly a umožňovaly nejširší spolupráci. Jugoslávský představitel například veřejně řekl, že se sociálními demokraty se nesmí jednat jako s dětmi, ale jako s rovnoprávnými partnery. Námitky mají také Rumuni — zvláště citliví v čínské otázce a pochopitelně celá řada západních komunistických stran, švédská, britská, norská, hlavně však italská a i velmi blízká španělská, i když ilegální, strana. Italský komunistický představitel Segre přiznal nedávno v jednom rozhovoru, že dosavadní návrhy konferenčních dokumentů jsou pro italské komunisty nepřijatelné.

Do různých úvah zasáhl pak v minulých dnech článek italského listu Il Manifesto, který je orgánem Proletářské strany jednoty za komunismus, těch, kteří se rozešli s původní italskou komunisti-

kou stranou ve směru ještě více doleva a kteří odmítají jakoukoli promoskevskou linii.

Vedení této strany se skládá z řady bývalých předních činitelů oné původní komunistické strany a má jistě dobré informace a kontakty. Il Manifesto tvrdí, že evropská komunistická konference se konat nebude a že Moskva sama se tohoto plánu vzdala, když asi šest jiných komunistických stran, včetně italské, odmítlo účast na dalších přípravných jednáních ve východním Berlíně. Podle Il Manifesta například španělská komunistická strana dala svým delegátům instrukci nepřijmout žádný návrh, který by obsahoval zásady nějaké společné strategie nebo kritiku nějaké komunistické strany. A přípravná jednání prý opustili také Jugoslávci. Tato informace, i když ji zdánlivě potvrzuje řada zmíněných předcházejících náznaků, může být ovšem problematická. Pro Sověty a pro Brežněva osobně by trvalé odložení kýženého projektu, za který se tolik v různých vystoupeních angažoval i Gustáv Husák, bylo krajně nepříjemné a rovnalo by se určitému druhu ideologické porážky v oněch vlastních řadách. Už proto je třeba pohlížet na zprávu, že Moskva se svého plánu dočasně vzdala, krajně skepticky. Mimo to je podle římských diplomatických kruhů další přípravná schůzka stále na programu. Je tu však jedna zajímavá skutečnost. Obvykle italské komunisty velmi pohotově kriticky reagují ve svém deníku Unita na podobné informace v jiném italském tisku, přinejmenším je označují za nevěrohodné. Tentokrát však Unita přešla článek v Manifestu i jeho celou problematiku mlčením a v některých kruzích to dokonce vyvolává dojem, že informace v levé komunistické konfurenci vyšla dokonce s tichým a záměrným souhlasem oné hlavní italské komunistické strany s cílem pohnout Moskvu k povolnosti. Byl to ostatně právě její šéf Enrico Berlinguer, který už v dubnu v Římě oznámil, že konference komunistických stran by měla být příležitostí pro debatu a srovnání rozličných zkušeností, což by vyžadovalo toleranci všech zúčastněných stran. A řekl také, že to má být schůzka autonomních a nezávislých stran. Bez ohledu na přesnost informací listu Il Manifesto, zdá se jasně, že italské komunisty budou proti každé konferenci, která by odporovala těmto zásadám. A zdá se právě tak jasně, že Moskva zrovna o tento druh konference zase nestojí. Možná právě proto dává teď publicitu Konstantinu Zaradorovi a jeho teorii nutnosti a užitečnosti takzvané revoluční násilí.

MUDR. R. HAMBACH

mezi vyhnančí, kde sebemenší zvýhodnění jednoho vyvolává strach druhých, že by mohlo jít o nasazení fyzla. Této duševní situace využívá CEKA, její nejbližší akce nelze předvídat, svou nevyzpytatelností se stává osudem.

Není to četba zábavná a kniha také není určena těm z nás, kteří přišli na Západ, aby "měli od všeho pokoj". Obrací se na ty, kteří v exilu vidí určité poslání, kteří by chtěli varovat a burcovat lidi na Západě, upozorňovat je na zločiny, které jsou i dnes páchany režimem u nás, v SSSR a jinde, i když metody se poněkud změnilly oproti létům třicátým či padesátým. Je to však pouhá změna kvantitativní, kvalita zůstala stejná, tak jak se nezměnil ani cíl: učinit z lidí nekritickou masu, která nemyslí jinak než "vládcové" na různých úrovních. Kniha N. Mandelštamové přes pesimistický název má optimistické poslání: Autorka ji napsala v pevné víře, že zachová budoucím, svobodnějším generacím své země básnický i lidský odkaz svého manžela. Jsme přesvědčeni, že české vydání knihy má své opodstatnění a že najde stejně jako kdysi námi vydaná práce Amalrikova odezvu nejen u čtenářů doma, ale i v exilu.

MUDR. R. HAMBACH

Třemi cestami můžeme dojít moudrosti: první je cesta zkušenosti, to je cesta nejtěžší. Druhá je cesta napodobení, to je cesta nejschůdnější. Třetí je cesta přemýšlení, to je cesta nejušlechtlejší.

Konfucius

Karel Jezdinský

O filmu, tisku, Biaře ducha

Počátkem letošního léta dorazil na plátna československých kin film o minulých letních olympijských hrách, jež se konaly před třemi roky v Mnichově; film byl v americké produkci — v pěti osmi světově uznávaných režisérů — dokončen o rok později. Jeho československá verze nese titul — Viděno osmi.

A je-li na tomto snímku, (který nese kladně i záporné stěpy takové dosti pokusnické skládačky prací několika osobitých tvůrců), pro tužensko něco zajímavého — pak jistě účast jednoho československého režiséra. A nepochybně by se za normálních okolností také výsledek jeho práce stal předmětem zkoumání v očích domácích kritiků. Ovšem na současné československé poměry bylo zřejmě dost i to, že film, na jehož výrobě se podílel člověk po léta působící mimo svou vlast, vůbec přišel k veřejnému promítání. Když se však o něm psalo — například v jednom pražském obřázkovém týdeníku — zněla věta (na rozdíl od ostatních částí, kde byl režisér uveden plným jménem) zcela stroze: "Desetiboj" (což je název toho dílu) "ukazuje složitost další disciplíny". Konec. Ani slovo o Miloši Formanovi, který tu "složil-

lost" předvedl způsobem věru osobitým, byť rukopisně si zcela věrným; na rozdíl od ostatních nechýbí jemu, jako nikdy, žádná dávka humoru a onoho přitažlivého nadhledu, který mu, jako obvykle, dovoluje postihnout i věci, běžným okem neviditelné. Tak jako je tahle epizoda s jedním filmem příznačná pro souběžně probíhající oslavy třicetiletí státního filmu, tak je stejně charakteristická i pro atmosféru, v níž se slaví každoročně Den tisku. Spousta fanfár, neobyčejné množství cen, jimiž se má zřejmě zakrýt nedostatek tvořivé novinářské činnosti, buřty a pivo v parcích oddělu. Ale tisk, hodný toho názvu, žádný. Místo toho — u lidí, kdysi s četbou novin a časopisů více svázaných — jen vzpomínka na lepší časy československé žurnalistiky a naděje, že se to snad — přece jednou! — musí zase zlepšit.

A v té chvíli padne oko náhodou na záznam projevu, který přednesl nedávno na sjezdu, věnovaném sdělovacím prostředkům, známý filosof a futurolog Robert Jungk. Kromě jiného řekl: "Srovnávám novináře s lékaři. Někdo nic nedá na lékaře, který řekne: tobě se vede dobře. Od lékaře se očekává kritická diagnóza, ne-

boť teprve pak se dá pacientovi pomoci. Dnes se ve sdělovacích prostředcích volá po doktorech, kteří člověka pohladí a usoudí, že už je celkem v pořádku. Tak se brání tomu, aby se posvítilo na skutečné problémy a bolesti. I od novinářů by se měla vyžadovat známá lékařská přísaha; a novinář, který se drží jen směrnic, který se tváří jen dobromyslně, konformně, takový novinář by jednal proti oné přísaze, tedy v rozporu se svým úkolem kriticky soudit okolní společnost — být stoupencem věci neobyčejných". To prohlásil vážený myslitel na početné obsazeném kongresu.

A jistě, byť se shromáždění konalo v západním světě, nemířil jen do vlastních řad, i když zcela určitě i do nich. Jistě měl na mysli i onen — dnes v nejružnějších totalitních a polototalitních systémech hojně rozšířený — systém, kdy neexistuje předběžná cenzura; neboť ji vykonávají oněmi režimy pečlivě vybíraní šéfové novin a stanic. Obyčejný čtenář a posluchač tu má jedinou šanci: zavřít oči a zacpat si uši. Což je ovšem situace sotva hodná člověka, žijícího v pokročilém 20. století v takzvané civilizované části světa.

M. Schulz

Výstava sovětských nonkonformistů

Pondělí 22. září bylo třetím či spíše druhým dnem největší výstavy, kterou dosud uspořádali sovětské nekonformní umělci. Tato výstava v kulturním domě "Stálé výstavy úspěchů národního hospodářství Sovětského svazu" v Moskvě byla totiž otevřena dvakrát. Půl hodiny po jejím oficiálním zahájení v sobotu byla vzhledem k sporu mezi malíři a funkcionáři opět zavřena. Většina ze 164 umělců, vystavujících asi 800 obrazů, sňala své obrazy se zdí na protest proti tomu, že řády nepřipustily jednačtyřicet děl. Po dlouhých vyjednáváních funkcionáři uvolnili 21 pláten, ale nezrušili klatbu, uvalenou na šest obrazů. Umělci sami stáhli 14 obrazů, které — jak jim bylo řečeno — bylo možno pokládat za pornografické a protisovětské projevy, jež sovětský zákoník trestá.

V neděli byla tedy tato výstava otevřena po druhé. Ale i tak to byla podle shodného názoru pozorovatelů událost na sovětské poměry velice nedisciplinovaná, ba živelná. Mnoho vystavovaných prací vyznačuje náboženská tematika, některé dokonce zastílený politický projev. Moskevský kulturní funkcionář Michail Škodin, který označil zprvu tuto výstavu za dekadentní, ukázal v neděli přívetivější tvář. Řekl, že sice nerozumí všemu, co je tam vystaveno, ale že si některá velice zajímavá díla zaslouží důkladně pozorností, a

hned dodal, s poukazem na jeden příšerný obraz, že osobně nemůže souhlasit s tím, že rozmačkaná kočka je umění. Tak či onak, od loňského září, kdy moskevská policie rozebrala jejich první výstavu s použitím buldozerů a stříkaček, dosáhli nekonformní umělci v Sovětském svazu ve svém zápase za uznání nesporně značného pokroku. Mezi obrazy, které cenzoři zprvu zakázali a pak uvolnili, bylo šest pláten Samuele Rubaškina, jenž letos zemřel ve věku 69 let. Kromě autoportrétu tohoto umělce to bylo pět náivních zobrazení židovských námětů s hebrejskými nápisy. Proč tyto obrazy nesměly být vystaveny, nebylo zprvu jasné.

Cenzoři dali do klatby také sedm z osmi obrazů jiného židovského umělce Josefa Lipického, protože je pokládali za "sionistické v inspiaci". Proti tomu dovolili nakonec třem umělcům — takzvaným konceptualistům, aby seděli na hobku ve velkém ptačím hnízde pod nadpisem "Nerušte — experiment pokračuje". Zakázán byl také obraz, nazvaný "Vlajka hipiků", znázorňující pohraniční stanici, na jejímž pozadí je přeskřítnuta zkratka SSSR. Funkcionáři v tom viděli nepřipustnou kritiku sovětské emigrační politiky, ale umělci namítli, že z ideologického hlediska jde o věc zcela nevýznamnou, protože mezinárodní komunismus hlásá zrušení všech státních hranic.

CHTĚLA SVOU SVOBODU

Deset dní trvalo československým úředním místům, než dokázaly sestavit odpověď na událost, která počátkem září výrazně vstoupila na přední místo ve světovém tisku: československá tenistka, mistryně republiky a reprezentantka Martina Navrátilová se rozhodla, že se nevrátí do Československa a zůstane ve Spojených státech, kde právě pobývala na turnaji. Československá tisková kancelář vydala několikrát dohromady několikrát dohromady oznamování této skutečnosti. Odvolává se na zprávy zahraničních agentur, podle nichž prý Navrátilová jako hlavní důvod svého činu uvedla, že by po návratu do Československa musela chodit do školy, což by jí vadilo v tenisevé kariéře. Podle pravdy se v agenturách i tiskových zprávách toto pořadí — také podle skutečného vyjádření československé tenistky — uvažovalo přesně opačně.

Den po tiskové konferenci M. Navrátilové americký deník New York Times její rozhodnutí označil za "jeden z nejnovějších symbolů odporu proti všemu špatnému, čím se tak často vyznačuje komunistický byrokratický útlak". Podle tohoto listu vysvětluje Navrátilová svůj krok jed-

noduše, ale výmluvně slovy: "Chtěla jsem svou svobodu". Můžeme jen doufat, že svoboda je nedělitelná že mladý, plnoletý člověk musí mít pocit, že svobodně rozhoduje o svém dalším životě dejme tomu i o tom, zda bude dál studovat nebo se v namáhavých podmínkách moderního vrcholového sportu věnovat svým výkonům, svým zálibám, své seberealizaci. Žádný humanitní režim nemá právo mu v tom násilím bránit a činit si neoprávněný nárok na rozhodování o člověku bez něho.

Jednota, shoda, láska

Podle komuniké, které bylo vydáno po návštěvě min. zahraničí SSSR Andreje Gromyky v Praze, "besedy a jednání potvrdily úplnou jednotu názorů na všechny projednávané otázky. Obě strany konstatovaly, že pravidelná výměna názorů je účinným prostředkem koordinace zahraničně politické činnosti našich zemí. A. A. Gromyko pozval zahraničního ministra ČSSR B. Chňoupek k oficiální návštěvě Sovětského svazu. Pozvání bylo s díky přijato..."

DISKUSE O NĚMECKU

Na Valném shromáždění Spojených národů se opět mluvilo — i když jen na okraj — o takzvané německé otázce. Německý spolkový ministr zahraničí Hans Dietrich Genscher tam ve svém projevu s poukazem na výsledky evropské bezpečnostní konference ujistil, že bonnská vláda je zastáncem mírové politiky, že usiluje o uvolnění mezinárodního politického napětí, že zavazuje násilné řešení mezinárodních problémů a že má zájem o plodnou spolupráci i s národy východní Evropy; neopomenul však znovu reklamovat právo německého lidu na sebeurčení a opětné sjednocení. Historie ještě neřekla o rozdělení německého národa poslední slovo prohlásil Genscher. Vůle národa dosáhnout jednoty neztratila historickou sílu.

Německé otázky se na Valném shromáždění Spojených národů dotkl také zástupce druhého německého státu, ministr zahraničí Německé demokratické republiky Oskar Fischer. Zaujal k ní však značně odlišné stanovisko než Genscher. Prohlásil, že takzvaná německá otázka už byla vyřešena vytvořením dvou německých států s rozdílnými společenskými systémy. Kdo prý tuto historickou pravdu popírá, ohrožuje mír a bezpečnost. Východní Němci, jak Fischer dodal, si vyhrazují suverenní právo sa-

mi rozhodovat o svém sociálním řádu. Neodvolatelně se už rozhodli pro socialismus. Pozornost si zaslouží i rozhovory, které u příležitosti Valného shromáždění Spojených národů vedl na toto téma západoněmecký ministr zahraničí Genscher se sovětským ministrem zahraničí Gromykem. Šlo přitom především o status západního Berlína. Ten byl sice definován čtyřmocenskou dohodou z roku 1971, ale západní Německo a jeho spojenci nejsou zajedno se Sovětským svazem a východním Německem v interpretaci dohody. Neustále poukazují na ten článek, podle něhož západní Berlín není součástí Německé spolkové republiky a nesmí být spravován z Bonnu. Pasus, že západní Berlín má k západnímu Německu zvláštní vztahy vykládají velmi úzkoprsně. Jakoukoliv aktivitu západoněmeckých politiků činí telu na půdě západního Berlína označují za porušení dohody. Před několika dny se například pohoršili nad tím, že v západním Berlíně se konala konference západoněmeckých zemských ministrů vnitra. V poslední době dali kremleští vůdci několikrát najevo, že by nejraději udělali ze západního Berlína samostatný třetí německý stát — jakási svobodné město, což plánoval už roku 1958 Nikita Chruščov; nezdá se však že toho čazu

chtějí vyprovokovat nějakou novou berlínskou krizi. Projevili ohotu otázku Berlína znovu projednat a pověřili Gromyky, aby s Genscherem u příležitosti Valného shromáždění Spojených národů pohovořil. Oba ministři sešli se dvakrát a podle sdělení západoněmeckého zahraničního ministerstva jejich rozhovory proběhly v dobré atmosféře. Sporné otázky sice nebyly odstraněny, ale bylo dosaženo pokroku. Ve vyjednávání se má pokračovat 12. listopadu v Moskvě při návštěvě, kterou tam chce vykonat německý spolkový prezident Walter Scheel v Genscherově doprovodu.

V Bonnských vládních kruzích se věří, že sovětské vedení projeví do té doby porozumění pro kompromis a některé potíže se podaří odstranit. Kremleští vůdci mají mnoho důvodů postupovat v otázce Berlína pružněji než dříve. Mnoho jim záleží na brzkém uzavření západoněmeckosovětských dohod o právní, kulturní a vědeckotechnické spolupráci a vědí, že bonnská vláda by na dohody nepřistoupila, kdyby v nich nebyl zahrnut nějakou formou i západní Berlín.

ODPORUŠE
ČESKOU
NÁRODNÍ
ŠKOLU

VÁHAVÁ SPOLUPRÁCE

Československo počítá se spoluprací východoněmecké republiky při výrobě nového osobního vozu střední kategorie až někdy v příštím desetiletí. Prohlásil to oheď ministr hutnictví a těžkého průmyslu ČSSR Půček.

Není to veelku přílišná novinka. Už loni v době brněnského veletrhu se objevila v západoněmeckém deníku Frankfurter Allgemeine Zeitung zpráva, že dlouho připravovaná spolupráce mezi ČSSR a NDR na výrobě nového typu osobního auta se odkládá do sedmé pětiletky. O plánu na společnou výrobu osobního vozu střední kategorie v počtu tří sta a šest set tisíc různých karosovaných a vybavených jednotek se začalo hovořit už počátkem sedmdesátých let a původně se počítalo i se spoluprací maďarského průmyslu. Jistou dobu se předpokládalo, že podstatnou úlohu při tomto projektu by sehrály nově založené Bratislavské automobilové závody.

Ministr Půček uvedl jako důvod odkladu zdlouhavou přípravu technické a výrobní základny pro koordinovanou výrobu jednotlivých agregátů nového vozu. Věřehodnější jsou zprávy západoněmecké, podle kterých vláda NDR změnila svůj postoj k celému projektu v poslední chvíli před podepsáním závazných dohod a to proto, že na jejích uskutečnění nebyla schopna zajistit dostatečné množství investičních prostředků. Musela prý je uvolnit pro důležitější podniky. Neboli — řečeno lapidárně — v pozadí nejsou výrobně-technické těžkosti, ale ekonomicko-politické rozhodnutí.

Tomuto předpokladu nasvědčuje především skutečnost, že samotný SSSR vyrábí dnes ve velkých seriích osobní automobil prakticky stejné kategorie v nové automobilce, kterou postavila italská Fiatka za pomoci jiných západních firem ve městě Togliatti. Jde o licenční verzi vozu Fiat 124 "Žiguli", který Moskva vyváží nejen do satelitních zemí, ale i na západ. A tak se NDR i ČSSR vědomě vzdávají konkurence s Moskvou. Ztrácejí tím šance ve vyspělých nekomunistických zemích, kdežto Moskva se svým Žiguli a Varšava s Fiatem Polska zaznamenávají pozoruhodné úspěchy.

Dekladem tu může být statistika z NSR. SSSR prodal NSR za prvních letošních sedm měsíců pět tisíc Žigulí (pod jménem Lada), kdežto Škodovek se tam prodalo za celý rok 1973 tři tisíce a za rok 1974 dvaapůl tisíce kusů. Stejně to vypadá ve Velké

Británii a Finsku. Škodovce nepotáhá ani to, že svoje auta prodává na západě za téměř dumpingové ceny — nejnižší a nejjednodušší typ S 100 stojí například v NSR 5.750 marek, za nejmenší a nejjednodušší Renaultku platíte 6.485 a za dvojválcový Citroen 7.250 marek. Všechny porovnatelné vozy západních značek jsou nejméně o dva tisíce marek dražší. Změnu v této nepříznivé situaci by mohl přinést skutečně jen nový automobil střední kategorie, protože Škodovka je svou koncepcí beznadějně zastaralá, tak, že ji ani nízké ceny nemohou pomoci. Tak rozhodnutí odložit spolupráci ČSSR-NDR na novém voze až do další sedmiletky má dalekosáhlý ekonomicko-politický význam pro celý strojírenský průmysl, a stejně tak pro velké množství bočních dodavatelů sektoru gumárenského, chemického, závodů na výrobu elektromotů apod.

Pohled na Balkán

Ve Valném shromáždění Spojených národů promluvil jugoslávský ministr zahraničí Miloš Minić, který mezi jiným vyjádřil naději, že výsledky evropské bezpečnostní konference v Helsinkách podníí širší spolupráci zemí v oblasti, ke které patří Jugoslávie, to je na Balkáně a ve Středemori. Minić prohlásil, že Jugoslávie chce ze všech svých sil přispět k tomu, aby se taková oblastní spolupráce rozvíjela.

Řecký ministerský předseda Karamanlis navrhl už v srpnu konferenci balkánských

zemí o hospodářské spolupráci. Odpověď jugoslávského prezidenta Tita byla už doručena ministerstvu zahraničí v Aténách a je — podle neoficiálních řeckých pramenů — jednoznačně kladná. V Aténách se doufá, že obdobné odpovědi přijdou také z Bukurešti a Sofie, i z Ankaru, ačkoli v důsledku kyperské krize jsou řecko-turecké vztahy zakalené. S účastí Albánie na konferenci, která by se mohla uskutečnit snad ještě letos, se sotva může počítat, neboť Tirana dala už najevo, že se o multilaterální spolupráci na Balkáně nezajímá.

Na rozšíření oblastní spolupráce na Balkáně naléhá už delší dobu Rumunsko a tak není vylobočeno, že nynější návštěva rumunského ministerského předsedy N. Manesca v Bělehradě přinese další pozitivní vývoj v souvislosti s Karamanlisovou iniciativou. Musí se teprve ukázat, jak dalece vyjasnila helsinská schůzka prezidenta Tita s Todorom Živkovem jugoslávsko-bulharský poměr. Nesporné je, že už před poradami v Helsinkách Jugoslávci zastávali stanovisko, podle kterého úspěch v překonávání problémů a nedorozumění mezi balkánskými socialistickými zeměmi závisí do značné míry na stupni skutečné nezávislosti všech zúčastněných. Z formulací tohoto druhu je možno vyvodit, že si Jugoslávie přeje, aby například sousední Bulharsko pěstovalo nezávislejší zahraniční politiku než dosud. Jak se zdá, po evropské bezpečnostní konferenci Jugoslávie doufá, že vývoj k tomu povede. Navrhovaná multilaterální balkánská konference v Aténách by se mohla stát v tomto ohledu jakýmsi zkušebním kamenem.

HANA HEGEROVÁ V NSR

Na krátké podzimní turné po několika německých městech ve vypravila šansonierka Hana Hegerová. Naposledy zde byla přede dvěma roky, mezi léty 1970-1973 měla nucenou přestávku pro neochotu čs. úřadů k udělení výjezdního povolení. Nejnovější turné zorganizovala západobersá agentura Top-Tour a mělo jednu zajímavost, Hana Hegerová vystupovala se svou žačkou Maeggy Coreen, mladou zpěvačkou z Kolína n. Rýnem, která prvně vystupovala v televizní soutěži roku 1973. Maeggy Coreen má zajímavý hlas i nezvyklou vřáditu, nicméně do umělecké profesionality ještě daleko. A tak lze chápat její spolupracovníkání jako přátelské gesto ze strany Hany Hegerové, která chce podpořit mladé talent. Navíc celovečerní program by byl pro Hanu příliš namáhavý. Hegerovou, která nezklame ani svým hlasem, energii, takřka

néžným navazováním kontaktů s obecnstvem doprovázela skupina Milana Dvořáka se Zdeňkem Slezákem, Lubošem Nývitem, Karlem Vejvodou a Karlem Turnovským. V navrhovujícím frankfurtském sále, kde lze jen ztěžka mluvit o intimní atmosféře se bohužel sešlo pouze 150 diváků, z toho možná polovina českých a slovenských krajanů, podle statistiky jich ve Frankfurtu žije 1500. Škoda, Hana Hegerová si zasloužila mnohem větší pozornosti a podpory. A tak tomu snad bude lépe v příštím roce, agentura chystá nové turné po NSR, Švýcarsku, Luxemburgu a snad i Holandsku. V Německu vyšla s Hanou Hegerovou i řada nahrávek, vedle cen ve Francii dostala v NSR cenu "Zlaté Evropy 74" za píseň "So geht es auf der Welt zu." A kdo by chtěl od Hany Hegerové autogram, pak jeho prosbu vyřídí přímo v Praze: Christel Seantý-Slezáková, CS-10600 Praha 10, Jasmínová 51/2696.

Telegraficky ze světa

Brežněvův zdravotní stav se opět značně zhoršil. Pracuje denně prý maximálně dvě hodiny. • Západoněmecký kancléř Schmidt požádal amerického prezidenta Forda, aby souhlasil s účastí na hospodářské konferenci, která by se uskutečnila ještě koncem tohoto roku za účasti USA, Francie, NSR a Velké Británie. • V Moskvě pokračují jednání SSSR-USA o dlouhodobých kontraktech nákupu obilí. Zároveň z Ukrajiny, obvykle obilně bohaté oblasti dochází zpráva, že letošní sklizeň je tam ještě daleko horší nežli se čekalo. • Prezidentským dekretem budou platové zrovnoprávněny indické ženy. • Umělá družice země, D2, byla vypuštěna z francouzského kosmického střediska Kourou (Franc. Guayana). Má zkoumat ultrafialové sluneční záření a jeho pohlcování v mezihvězdném prostoru. • 107,2 miliónu obyvatel má Brazílie podle posledního sčítání lidu, které se konalo nedávno. • Do NSR přijela na pozvání představitelů západoněmeckého leteckého průmyslu skupina čínských odborníků na prohlídku leteckých závodů Messerschmidt-Bölkow-Blohm. Tento podnik dodává lidové Číně vrtulníky. • Loni ztroskotalo na světě 311 lodí, o dvaapadesát méně než v roce 1973. Nejvíce bylo postiženo Japonsko — ztratilo 47 lodí. Pokud jde o tonáž, nejvíce utrpělo Řecko — ztratilo lodí o celkovém výtlačku 119.282 tun. • Do roku 1980 má v Alžírsku z úředního používání úplně zmizet francouzština. Nahradí ji arabština, která je v zemi dnes užívána z padesáti procent. • 315 miliónů telefonních přístrojů je dnes používáno na světě. Do konce století jich má být už celá miliarda. • Etiopská vláda vydala dekrét o zestátnění soukromých škol. •

3 Nations Wine and Dinner House

V KALIFORNII

Stará tradice dobrého jídla a pití, české hudby a zábavy pokračuje již třetí rok za vedení populárního, bývalého hospodského z "České hospůdky" v San Franciscu. — Každou neděli a sobotu je u něho dostaveníčko krajanů. — 50 mil severně od San Franciska "highway 101" v historickém údoží Jacka Londona. V Glen Ellen, 3 mile za Agua-Caliente, kam se chodíte koupit. Jidelna pro 100 osob, česká muzika, bar, vinárna, kulečník, vše pro vaše pohodlí a zábavu. Na jídelničku vídeňský řízek, escargos — cannelloni — seafood — steaks — prime rib, knedlíky, aj. Vín, pivo, česká muzika a harmonikář na čepu. Přijímáme záznamy na party do 50 osob.

13756 ARNOLD DR. GLEN ELLEN
LUNCH 11-2 — DINNER 5-9 PM
SATURDAY & SUNDAY 11 AM — 9 PM
FOR RESERVATION CALL 996-9979

Never on Monday

Srdečně Vás zve JIŘÍ SIEBERT
Na zdar!

GOLDENE STADT

Konečně také v Düsseldorfu

náš restaurant

s českými a mezinárodními

specialitami

PIVO 12° PLZEŇ • BUDVAR ZE SUDU

Srdečně Vás přivítá známý pražský gastronom Vilém Bláha. •

GOLDENE STADT,

Böhmisches Restaurant, D-4 Düsseldorf,

Mintropstr. 5 • tel. 87 93 96

Cca. 2. min. od hlavního nádraží